

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**Кафедра загальноправових та політичних наук**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Сучасні теорії модернізації

Освітня програма: \_\_\_\_\_ Політологія \_\_\_\_\_

Спеціальність: \_\_\_\_\_ 052 Політологія \_\_\_\_\_

Галузь знань: \_\_\_\_\_ 05 Соціальні та поведінкові науки \_\_\_\_\_

Ступінь вищої освіти: \_\_\_\_\_ магістерський \_\_\_\_\_

Затверджено на засіданні кафедри  
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від 10 липня 2020 р.

м. Запоріжжя, 2020 р.

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Назва дисципліни</b>	<i>Сучасні теорії модернізації</i>
<b>Рівень вищої освіти</b>	<i>другий (магістерський) рівень</i>
<b>Викладач</b>	<i>Сергієнко Тетяна Іванівна, к.п.н., доцент</i>
<b>Контактна інформація викладача</b>	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zpn.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
<b>Час і місце проведення навчальної дисципліни</b>	<i>Згідно з розкладом</i>
<b>Обсяг дисципліни</b>	<i>Кількість годин для денної форми – 120; кредитів – 4, розподіл годин (лекції – 14, семінарські – 30, самостійна робота – 76), вид контролю – екзамен</i>
	<i>Кількість годин для заочної форми – 120; кредитів – 4, розподіл годин (лекції – 4, семінарські – 6, самостійна робота – 110), вид контролю – екзамен</i>
<b>Консультації</b>	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
<b>2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни</b>	
<i>Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Сучасні теорії модернізації» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплінах.</i>	
<i>Постреквізити навчальної дисципліни. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Сучасні теорії модернізації» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: «Некласична політична теорія», «Сучасна зарубіжна політологія», переддипломної практики, кваліфікаційної дипломної роботи..</i>	
<b>3. Характеристика навчальної дисципліни</b>	
<i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:</i>	
<i><u>загальні компетентності:</u></i>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</i></li> <li>• <i>здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</i></li> <li>• <i>здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</i></li> <li>• <i>здатність генерувати нові ідеї (креативність).</i></li> <li>• <i>вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</i></li> <li>• <i>здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</i></li> </ul>	
<i><u>фахові компетентності:</u></i>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.</i></li> <li>• <i>розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i></li> <li>• <i>застосування політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</i></li> <li>• <i>здатність використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для інтерпретації та змістовного аналізу політики</i></li> <li>• <i>здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.</i></li> </ul>	
<i><u>результати навчання:</u></i>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.</i></li> <li>• <i>постійно вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.</i></li> <li>• <i>проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.</i></li> <li>• <i>розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i></li> <li>• <i>застосовувати політологічні поняття, теорії і методи до аналізу владно-політичних</i></li> </ul>	

відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

- фахово виконувати політико-організаційні експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.
- використовувати знання форм, методів та технологій політичного прогнозування і моделювання реальних суспільних явищ. Вміння діагностувати суспільні процеси.
- визначати, формулювати та пропонувати шляхи вирішення професійних теоретичних і практичних проблем.
- вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у професійній комунікації.
- розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
- використовувати знання загальних закономірностей політичної сфери. Вміння аналізувати проблеми соціально-політичних ситуацій.

#### **4. Мета вивчення навчальної дисципліни**

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні теорії модернізації» є отримання знань про характерні риси модернізації, та розвитку процесу політичної модернізації в суспільствах, з'ясування практичної значущості поняття політичної модернізації у суспільнополітичному розвитку.

#### **5. Завдання вивчення дисципліни**

- формування самостійного мислення, навичок аналізу основ та методів модернізації політичної системи, порівняння та співставлення з найрозвиненішими країнами ;
- формування понятійного апарату, що використовується в межах модернізації міжнародного суспільнополітичного розвитку та вміння ним користуватися;
- поглиблення знань прикладного характеру;
- розвиток загальної політико-правової, та соціальної культури студента.

#### **6. Зміст навчальної дисципліни**

##### **Змістовний модуль I.**

##### **Теоретико-методологічні засади навчання курсу «Сучасні теорії модернізації»**

##### **Тема 1. Модернізація та її роль у розвитку політичної системи**

Відтворення процесу модернізації. Переплітання з процесом демократизації суспільства. Методологічний принцип розподілу країн за М.Вебером. Процес модернізації за думкою С.Блека.

##### **Тема 2. Основні поняття дисципліни**

Поняття: “Модернізація”. “Політична модернізація”. Об'єкт та суб'єкт модернізації.

##### **Тема 3. Вивчення процесу політичної модернізації. Етапи модернізації**

1-й етап. Універсалізм. Технологічний детерменізм. Вестернізація. Критика основних характеристик традиційних суспільств. 2-й етап. Р.Бендікс. Традиції суспільства. 3-й етап. Відхід від євроцентризму. Габріель Алмонд. Ліберальний та консервативний напрямки. 4-й етап. С.Хантінгтон.

##### **Тема 4. Історичний досвід політичної модернізації**

Історичні типи модернізації. Органічна та неорганічна модернізація. Цільові настанови модернізації в теоретичному вираженні. Функція структуризації політичного життя.

## **Змістовний модуль II.**

### **Особливості та проблеми модернізації і трансформації**

#### **Тема 5. Теорії модернізації. Методи і підходи.**

Ліберальний і консервативний підходи. Основні ідеї модернізації. Типи модернізації. Відмінність між первинною та вторинною модернізацією. Теорії модернізації з політичного боку.

#### **Тема 6. Модернізація та трансформація політичної системи України.**

Проблеми політичного розвитку в науковій думці. Взаємозалежність проблем розвитку, модернізації, реформування і трансформації політичних систем (шляхи, критерії, типи). Аналіз перехідних процесів від авторитарних і тоталітарних політичних систем до демократичних, особливості цього процесу в Україні. Політична модернізація як напрям раціоналізації сучасних політичних систем. Перспективи трансформаційних процесів в Україні.

#### **Тема 7. Проблеми модернізації.**

Руйнування норм і традицій. Поглиблення політичних та економічних проблем. Питання про структурну та функціональну адекватність політичної системи.

#### **Тема 8. Соціально-політичні кризи як причини трансформаційних перетворень політичних систем.**

Дослідження соціально-політичних криз. Аналіз суспільно - політичної ситуації. Зміна базових соціальних інститутів. Технологія державного антикризового управління. Системність криз.

#### **Тема № 9. Перспективи трансформаційних процесів в Україні.**

Створення сприятливих умов для трансформаційних процесів. Історичні зміни. Стратегічні шляхи для України. Роль інформації в житті суспільства. Ієрархія суспільних відносин "пануючих і підкорених". Невід'ємність від європейської історії і культури.

### **7. План вивчення навчальної дисципліни**

<b>№ теми</b>	<b>Назва теми</b>	<b>Форми організації навчання</b>	<b>Кількість годин для денної форми навчання</b>	<b>Кількість годин для заочної форми навчання</b>
1	Модернізація та її роль у розвитку політичної системи	л / сем / срс	2 / 4 / 8	1 / 2 / 15
2	Основні поняття дисципліни	л / сем / срс	2 / 2 / 8	1 / 0 / 10
3	Вивчення процесу політичної модернізації. Етапи модернізації	л / сем / срс	2 / 4 / 9	0 / 2 / 15
4	Історичний досвід політичної модернізації	л / сем / срс	2 / 4 / 8	0 / 0 / 10
<b>Модульний контроль</b>				
5	Теорії модернізації. Методи і підходи.	л / сем / срс	2 / 4 / 9	1 / 0 / 10
6	Модернізація та трансформація політичної системи України.	л / сем / срс	2 / 2 / 8	1 / 0 / 15
7	Проблеми модернізації.	л / сем / срс	2 / 2 / 9	0 / 0 / 10

8	Соціально-політичні кризи як причини трансформаційних перетворень політичних систем.	л / сем / срс	0/4/9	0/2/15
9	Перспективи трансформаційних процесів в Україні.	л / сем / срс	0/4/8	0/0/10

Модульний контроль

Підсумковий контроль

Екзамен

### 8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Теорія систем і системний аналіз» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекції та практичних занять, виконання практичних робіт;
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;
- 3) підготовка до модульного контролю та екзамену;
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
Тема 1. Модернізація та її роль у розвитку політичної системи	8	15
Тема 2. Основні поняття дисципліни	8	10
Тема 3. Вивчення процесу політичної модернізації. Етапи	9	15

модернізації		
Тема 4. Історичний досвід політичної модернізації	8	10
Тема 5. Теорії модернізації. Методи і підходи.	9	10
Тема 6. Модернізація та трансформація політичної системи України.	8	15
Тема 7. Проблеми модернізації.	9	10
Тема 8. Соціально-політичні кризи як причини трансформаційних перетворень політичних систем.	9	15
Тема 9. Перспективи трансформаційних процесів в Україні.	8	10
Разом	78	110

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій: <https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnopravovuyh-ta-politychnyh-nauk>;
- листування за допомогою електронної пошти [kafedra\\_zpn@zp.edu.ua](mailto:kafedra_zpn@zp.edu.ua) (у форматі 24/7);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

### 9. Система та критерії оцінювання курсу

#### Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Вид заняття		
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (3М1 + 3М2 / 2)	

#### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74		
60-69	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### 10. Політика курсу

**Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента).** Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

**Політика дедлайнів.** Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем

дисципліни.

**Політика академічної доброчесності.** Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

**Політика дотримання прав та обов'язків студентів.** Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» ([https://zp.edu.ua/uploads/dept\\_nm/Polozhennia\\_pro\\_organizatsiyu\\_osvitnoho\\_protsesu.pdf](https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protsesu.pdf)).

**Політика конфіденційності та захисту персональних даних.** Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».